

ЎЗБЕКИСТОН
1918 йил
21 июндан
чиқа бошлаган

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ
ҚЎМИТАСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ОРГАНИ

№298-299 (20. 865-20. 866)

1990 йил 29 декабрь, шанба

Баҳоси 4 тийин.

ССЖИ халқ депутатлари
тўртинчи Съездининг 26 де-
кабрдаги эрталабки мажлиси
ССЖИ Президенти М. С.
Горбачев нутқи билан бош-
ланди. У бир кун аввал жум-
хуриятлар раҳбарлари ва
мамлакат раҳбарларининг

ЙЎЛ ТАНЛАБ ОЛИНДИ. ТАШВИШЛАР ВА УМИДЛАР ҚОЛМОҚДА

Кенгаши бўлиб ўтганини, унда 1991 йилга иқтисодий битим тузиш тўғрисидаги масала муҳокама этилганлигини маълум қилди.

Шундан кейин депутат А. М. Кришнин парламент аъзоларининг эътиборини мамлакатдаги аҳолига, айниқса иқтисодиётнинг барбод бўлганига қаратди. Москва вилояти халқ депутатлари гуруҳи ҳарбий хизматчилар ва уларнинг фарзандларини чиқиштирмаслик фактларини изоҳлаб беришни сўраб Латвия раҳбариятига мурожаат қилганлиги муносабати билан жумхурият Вазири Кенгаши Раисининг биринчи ўринбосари И. О. Бишер жавоб қайтарди.

Кейин съезд мамлакат Конституциясига ўзгартиришлар киритиш тўғрисидаги Ҳозирги модда-модда муҳокама этиш ва қабул қилишни давом эттирди.

Съезд кун тартибидagi наватбади масалани — ССЖИ Олий Кенгаши таркибини янгилаш (ротация) тўғрисидаги масалани муҳокама қилишга киришди. ССЖИ Олий Кенгаши Иттифоқ Кенгашининг раиси И. Д. Лаштев маъруза қилди.

Кечқурунги мажлисда съезд ССЖИ Вице-президенти сайлаш тўғрисидаги масалани кўриб чиқишга киришди. ССЖИ Президенти М. С. Горбачев бу лавозимга депутат Г. И. Янаевни тавсия этди.

ССЖИ халқ депутатлари IV Съезди 27 декабрь кунини оdatдагидан эрталоқ бошлади. Эрталоқ соат 9 да халқ вакиллари ССЖИ Вице-президенти лавозимига ССЖИ Президенти тавсия этган Г. И. Янаев номзоди учун, ССЖИ Олий Кенгаши таркибини янгилаш учун яшрин овоз беришга киришди.

Овоз бериш икки соат давом эттирилди. ССЖИ Олий Кенгаши раислигида маж-лис бошланди.

Депутат генерал-полковник Б. В. Громовга сўз берилди. Унинг тақлифи бинаон съезд қатнашчилари совет қўшинларини Афғонистонга киритиш бошланганлигининг 11 йиллиги муносабати билан халок бўлган аскарлар, сержантлар, прапорщиклар, офицерлар, генераллар ва Совет Армияси хизматчилари хотирландилар.

Анъанага бинаон съезд Котибиятининг ахбороти эш-итилди. Ахборот бериш учун Котибият раҳбари А. П. Яненко сўзга келди.

У айтдики, Котибият ўз иши ҳақида катта ҳисобот тайёрлади ва вақтин тежаб уни ўқиб эшиттирмасликни, «балки «Известия» газетаси-да тўла эълон қилиш учун беришга қарор қилди.

Шошилинч хабар учун ССЖИ молия вазири В. С. Павловга сўз берилди.

Сизнинг ишнингиз мамла-катимиз ундаги жуда кўп хилма-хилликларга қарамай бозор муносабатларига ўтиш йўлини қатъий танлаб олган-лигини ишонarli равишда тасдиқлаб турибди, деди у. Бу жараён ҳозир фаолиятнинг барча соҳаларини ва барча минтақаларни қамраб олди. Бироқ, афсуски, янгиланган яратил, ўзлаштирилган кечик-кўлмоқда, қўлчан турли халолар билан содир бўлмоқда. Аҳолининг тагин ҳам ёмонлашишига йўл қўй-маслик учун Иттифоқ шарт-номаси имзолангунга қадар ўтиш даври учун хўжалик алоқаларини ва молиявий муносабатларини бошқарувчи битим имзолаш гоат зарурат бўлиб қолди.

(Давоми иккинчи бетда).

ЖУМХУРИЯТИМИЗ ҲАЁТИ

Йилни яхши якунлаб, Янги йилни муносиб кутиб олайлик

Хушхабарлар оқими

Айни кунларда рўзномамизга жумхуриятимизнинг турли бурчак-ларидан хушхабарлар келмоқда. Бу хабарларда йилни яхши якун-лаётган меҳнат коллективларининг

ютуқлари ҳақида ҳикоя қилинади. Қўлаб жамоалар йиллик режани ошириб бажаришди. Қуйида жой-лардан олинган хушхабарлар билан танишасиз.

Томди ноҳия Балиманов но-ли жамоа хўжалигининг це-хи-да ишлов берила бошланган кўй терисидан ажойиб пўстин-лар, почапўстинлар ва бошқа кўйнали маҳсулотлар тайёр-ланмоқда. Бу цеҳда фақат те-риш ошланади, холос, ундан но-ҳия саноат комбинатида ки-йим тикишди. Энди ноҳия чў-понлари иссиқ кийимга ёлчий-дилар. Шу билан бирга дав-лат хўжалигининг кўпгина одамларни ишга жойлаш маса-ласи ҳам ҳал этилди. Ноҳия саноат комбинатида ҳам янги ходимлар қабул қилинди.

Хонобод бройлер фабрика-сининг меҳнаткашлари декабрь ойида истеъмолчиларга режа-дан ташқари икки минг тонна-дан кўпроқ парҳез гўшти жу-натдилар. Бунга ишлаб чиқа-ришни оқилона йўлга қўйиш, парранда боқилининг илгор технологияларини жорий этиш ҳисобига эришилди. Бройлер-ларни семиртириш учун керак бўладиган мўддатнинг анча қисқариши паррандабоқарлар олиб бортан изланишларининг якуни бўлди. Энди ҳар бир товуқ 65—70 кун ичда — ил-гаригидан бир ой олдинроқ етарли даражада семирмоқда.

Езёвондаги Охунбобоев но-ми жамоа хўжалигининг дала-ларига кунига 200 тоннагача маҳаллий ўғит сочилимоқда. Хўжалик пахтакорлари ерни келаси йил ҳосили учун пухта тайёрлашмоқда. Бу иш билан махсус гуруҳлар шуғулланя-пти. Улар ихтиёрига ўнта трак-тор, иккита юк ортчи ва бош-қа техника воситалар бериб қў-йилган. Мавсум бошидан буён улар икки минг тоннадан кўп-роқ маҳаллий ўғит тайёрлади-лар.

Режадан ташқари қилинган да-ромаддан олинган ўнлаб минг сум маблаг Хоразмдаги «Жаҳон» концерни (собиқ «Спецрем-ладка» жумхурият ишлаб чи-қариш бирлашмаси) бошқар-масининг ходимлари учун кот-тежлар қуришга сарфланади. Бу бўлимга жамоаси йиллик топшириқни нозар ойдик ба-жариб қўйган. Декабрь ойи-да эса яна 130 минг сумлик қурилиш-монтаж ишлари ба-жарилибди. Ана шу маблагнинг бир қисми ремонтчилар бошқар-масини ижтимоий ривожланти-риш жамғармасига тушди.

ЧИННИ ЖИЛОСИ

ХОРАЗМ ВИЛОЯТИ. Хивадаги ба-дий сополчилик буюмлари заводида янги чинни цеҳи ишга туширилган. Унда кўп вақт бўлгани йўқ. Жамоа ме-хнаткашлари йил охиригача 15 минг сумлик сифатли маҳсулотлар тайёрла-шга аҳд қилишган. Бу ерда чойнак ва пилалар тайёрланаётди. Бу маҳсулот-лар кўпчиликка манзур бўлаётди.

Цеҳга замонавий ускуналар, дастгоҳ-лар ўрнатилиб, илгор технология жорий этилди. Рига шаҳрининг чинни заводи-

даги ҳамкасбларидан маҳоратини оши-риб қайтган рационализаторларнинг гай-рат-шижоати туфайли ишнинг пеллари электр энергияси билан ишлатилмоқда. Янги келажакда корхона тўла қувват билан ишга туширилгач, савдо тармоқ-ларига 1 миллион сумликдан зиёд чин-ни буюмлари жўнатилади.

СУРАТДА: пелжадам ишчи-рассом Гўзал Матқубова.

Қ. ОТАЕВ туширган сурат. (ЎЗТАГ).

ИҚТИСОДИЁТ
МАРМАРЧИЛАР ЮТУГИ
Қашқадарь мрамор ишлаб чиқариш бирлашмаси коллек-тивни 4 миллион 100 минг сум-

ЯНГИЛИКЛАРИ
лик маҳсулот тайёрлаб, йил-лик режани мўддатидан илгари бажарибди.
Бу муваффақиятда Г. Тўраев, Х. Нормуродов, С. Ашуров,

БАЙРАМ СОВҒАСИ
Андижон қурилиш-монтаж бошқармасининг Хўжаобод участкаси бунёдкорлари Янги йил арафасида икки мўддат ичда икки қаватли уй-жой

этишмоқда. Улар ушбу объект-ни узоғи билан апрель ойига-ча қуриб битизишга аҳд қи-лишган.

А. ТУРҒУНОВ
Андижон вилояти.

Совет Социалистик Жумхуриятлари Иттифоқи халқ депутатлари Съездининг мамлакат халқларига МУРОЖААТНОМАСИ

Азиз ватандошлар!
ССЖИ халқ депутатларининг тўртинчи Съезди сизлар-га, мамлакат фуқароларига мурожаат қилади.

Биз, ССЖИ халқ депутатлари ўз масъулиятимиз меъ-ёрини аниқлаб, сиёсий ва иқтисодий вазиятни барқарорлаш-тиришга эришиш, яхшилик сари бўрилишни амалга оши-риш, мамлакат парчаланишининг олдини олиш учун шу съездеда имкони бўлган ҳамма ишни қилдик. Съезд ҳар томонлама ва қатъий дастурий қабул этди, совет киши-ларининг талаблари ва умидлари, уларнинг ташвишлари ва фикр-уйларни шу дастурда ифодалаб берилди.

Съездининг мамлакатини мушкул аҳволдан қутултириш мақсадини кўзловчи қарорларининг сизлар онгли равишда фаол қўллаб-қувватлашганингиз, демократик ҳокимият бу-руш халқ баҳамжиди ҳаракат қилмасе, бу қарорлар бу-руш сўз бўлиб қолаверди. Биз бунинг аниқлаб туришимиз ва шу сабабли ҳаммагизни ижобий ҳаракат қилишга қатъият билан даъват этамиз.

Биз ҳақиқий аҳвол ва масъулият туйғуси билан иш туташган, ўз хонадонининг, ўз мамлакатининг фаровон-лиги йўлида ҳисовлаштишга ва ишлашга тайёр бўлган ҳар бир кишини инсоний инокликка ва ҳамкорликка даъват этамиз. Бир-биримизга қўл узатадиган пайт келди — ай-ни бирлашишга тарихнинг қатъий даврларига неча мар-талаб мамлакат халқларининг мушкуллини осон қилган.

Кийинчиларда ўз-ўзидан йўл бўлиб кетмайди. Келгу-сида кўпгина синновлар турибди. Азимо биз вазиятни нор-малаштириш учун шароит вужудга келмаётганини масъ-улият билан таъкидлаймиз.

Съездининг ижроия ҳокимиятини кучайтиришга онд қарорлари давлат бошқарувининг шундай тузилишини ву-жудга келтирди, у мамлакатнинг барча фуқаролари, барча ташкилотлар, муассасалар ва корхоналар қонуна-рини бекаму кўст ижро этишларини таъминлайди. Жинойт-чиликка, порахўрликка, пинҳона иқтисодиётга ҳужум қи-лиш учун шароит яратиш чора-тадбирлари қўрилди.

Биз демократиялашнинг қийин йўлини давом эттиришга чақирамиз, бундан бошқа йўл йўқ. Бироқ халдан ошши-ва беододлик одамларнинг хавфсизлигига ва халқ ҳаётига таҳлика солаётган экан, ўз фуқароларини ҳимоя қилиш

давлатнинг энг муҳим вазифасидир. Ҳозир ҳар бир киши ҳозирги ва эртанги кундан кўнгли тўқ бўлиши учун, мўл-кўлчилик вужудга келиши учун, фарзандларимиз соғлом ўсиши учун, одамлар ўзларига ва яқин кишиларига таҳ-лика туғилишидан қўнмайдиган бўлишлари учун онгли интизомга асосланган энг оддий тартибни таъминлаш ма-салалари биринчи ўринга чиқмоқда.

Биз пулнинг қадриятининг жийовлаш юзасидан, бозорни моллар билан мўл-кўл таъминлаш юзасидан, озиқ-овқат маҳсулотлари одилона тақсимланиш устидан қатъ-ий назорат ўрнатилиши учун шошилинч чора-тадбирлар қўрилишини ёқлаб чиқдик. Ҳар бир ходимнинг шахсий манфаати асосда ишлаб чиқаришни рағбатлантирадиган бозор иқтисодиёти сари қадамлар қўйилди. Мамлакат ми-натақалари ўртасида вужудга келган хўжалик алоқалари-нинг барбод бўлиш жараёнини тўхтатиш, экология хавф-сизлигини таъминлаш учун зарур ишларнинг ҳаммаси қи-линмоқда, биз корхоналарнинг жамоаларини шартнома-лар ва ўзаро мол етказиб бериш юзасидан олган мажбу-риятларини қатъий бажаришга чақирамиз. Ишлаб чиқа-риш тўхтаб қолишига йўл қўйиб бўлмайди! Бу нарсая мил-лий фалокат хавфини туғдиради.

Биз кўп асрлар давомида шу ерда яшовчи халқларнинг куч-гайратлари билан барпо этилган буюк давлатимизни сақлаб қолдиш манфаатлари йўлида Иттифоқ шартномаси тузилишини қўллаб-қувватлашга чақирамиз. Янгиланган ССЖИ Иттифоқда ҳар бир жумхурият бошқалар билан тенг равишда ўз мустақиллигини рўёбга чиқара олади ва ҳар бир киши ўз шахсини намоён эта олади. Ҳаётнинг ўзи озоҳлангандики: мамлакатнинг парчаланиш турмуш да-ражаси пасайишга, кескинлик кучайишга, ташқи дунё билан муносабатлардаги оқибати дарғумон чигалликларга, давлат ва барча халқларнинг хавфсизлиги пугурдан кети-шига олиб боради.

Биз миллатлараро можароларга дучор бўлган ҳамма халқларни ўз низоларини яхши қўнчилилик руҳида ҳал этишга, бундан ҳам ҳаддан ташқари қўнйиб кетган мусиб-бат ва фожияларни қўнйитишмасликка чақирамиз. Биз жумхуриятларнинг ҳукуматларини инсон ҳуқуқларига ри-оя этиш, барча инжимоий ва миллий гуруҳларнинг ман-фаатларини ҳимоя қилиш масалаларида мамлакат раҳба-

рияти билан фаол баҳамжидат бўлишга чақирамиз.

Биз мамлакат халқ депутатлари Советларнинг ҳамкор-лигига чақирамиз. Чунки кўрғон ва қишлоқ Советларидан тортиб то жумхурият ва Иттифоқ Советларига қадар, — уларнинг ҳаммалари бир мабодан ваколат оладилар, улар-га ҳуқуқларини ўша сайловчилар берадилар. Шунинг ўзи-ёқ можарони эмас, балки ҳамкорликни тақозо этади.

Биз барча сиёсий партияларга ва жамоат ҳаракатларига мурожаат қилиб, амалий ҳамкорликка чақирамиз. Бизнинг назаримизда, Съезд турли кучларнинг мана шундай бу-вёдкорона, ҳалол мулоқоти намунасини кўрсатди, бунинг да-вом эттириш ва ривожлантириш керак.

Биз ўз сайловчиларимизга мурожаат этиб, мадад бе-ришларини сўраймиз. Пухта ўйланган сиёсий қадамлар-дан, иш ташлашлардан ва вазиятни баттар беқарорлашти-риш мумкин бўлган бошқа халқ-ҳаракатлардан тийиллиш — сизларнинг ёрдамингиздир. Буюкчилик ва чайвончи-лик йўлини тўсайдиган самарали ишчи назоратини йўлга қўйиш — сизнинг ёрдамингиздир. Бошқа халқларга, ҳар қандай миллатга, динга, этникда мансуб кишиларга хай-рихоҳлик — сизларнинг ёрдамингиздир.

ССЖИ Президенти, жамиятдаги ҳақиқатда мавжуд бўлган хилма-хиллигини ифодаловчи мамлакат депутатла-ри корпусига ишонч — сизнинг ёрдамингиздир. Биз — ҳар хиллиги, аммо бир масалада — ўз мамлакатимиз-нинг фаровонлиги йўлини излашда якдилмиз.

Сизлар Совет давлатининг халқаро хавфсизлигини мус-таҳкамлашга, ССЖИдаги иқтисодий ва демократик ўзгар-тишларини давом эттириш учун қўлай шарт-шароитларни яратишга қаратилган ташқи сиёсатини фаол қўллаб-қув-ватлашнингизга умид билдирамыз.

Азиз ватандошлар!

Биз сизларга янги, 1991 йил арафасида мурожаат қи-ляймиз. Бу йил Ватанимизга орзиқиб қутулган осойишта-лик келтирсин, ҳар бир совет оиласига омон-сонлик ва бахт-саодат тилаймиз.

ССЖИ халқ депутатларининг тўртинчи Съезди
Москва, Кремль.
1990 йил 27 декабрь.

Совет Социалистик Жумхуриятлари Иттифоқи халқ депутатлари Съездининг қарори

ССЖИ Олий ҳакамлик суди раисини сайлаш тўғрисида
ССЖИ халқ депутатлари Съезди ССЖИ Президентининг тақлифини кўриб чиқиб, қарор қилади:
1. Ўртоқ Вениамин Федорович Яковлев ССЖИ Олий ҳакамлик судининг раиси этиб сайлансин.

ССЖИ Олий Кенгашининг Раиси
Москва, Кремль.
1990 йил 27 декабрь.

Совет Социалистик Жумхуриятлари Иттифоқи халқ депутатлари Съездининг қарори

ССЖИ Олий ҳакамлик суди раисини сайлаш тўғрисида
ССЖИ халқ депутатлари Съезди ССЖИ Президентининг тақлифини кўриб чиқиб, қарор қилади:
1. Ўртоқ Вениамин Федорович Яковлев ССЖИ Олий ҳакамлик судининг раиси этиб сайлансин.

ССЖИ Олий Кенгашининг Раиси
Москва, Кремль.
1990 йил 27 декабрь.

Геннадий Иванович
ЯНАЕВ
ССЖИ Вице-президенти

1937 йил 26 августда Горь-кий вилоятида деҳқон оиле-сида туғилган. Миллати рус, 1959 йилда Горький қишлоқ хўжалик илмгоҳини битирган. 1967 йилда Бутуниттифоқ а-длия илмгоҳининг сиртки бўли-мини тутатган, тарих фанлари номзоди, 1962 йилдан КПСС аъзоси.

Меҳнат фаолиятини 1959 йилда Горький вилоятида О-рдабидидаги РТС механика ра-ядининг бошлиғи лавозими-дан бошлаган. Кейин «Сель-хозтехника»нинг Работки бўли-ми бош инженери, Кингини-но бўлими бошқарувчиси бўлиб ишлаган. 1963 йилдан Горький вилоят комсомол қўмитасининг иккинчи, 1966 йилдан эса би-ринчи котиби бўлган. 1968 йил-дан ССЖИ ёшлар ташкилотла-ри комитетининг раиси. 1980 йилдан чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа со-вет жамиятлари иттифоқи раё-сати раисининг ўринбосари. 1986 йилдан ВЛКСМ котиби, 1989 йилдан ВЛКСМ раисининг ўринбосари, 1990 йил апрели-дан июльга ВЛКСМ раиси бўлган. КПСС Марказий Коми-тетининг 1990 йилги июль Пле-нумида КПСС Марказий Коми-тети Сиёсий бюросининг аъзо-си, КПСС Марказий Комитети-нинг котиби этиб сайланган.

ССЖИ халқ депутатларининг IV Съезида ССЖИ Вице-пре-зиденти этиб сайланди.

1989 йилда ССЖИ касба уюшмаларидан ССЖИ халқ депутати этиб сайланган.

ССЖИнинг давлат мукофот-ларига эга.

СССЖИ халқ депутатларининг тўртинчи Съездида йўл танлаб олинди. Ташвишлар ва умидлар қолмоқда

(Давоми. Боши биринчи ва иккинчи бетларда).

Башарти, Россия Федерациясидаги ўртоқлар танлаган ёндашув қабул қилинадиган бўлса, у ҳолда бир қанча раҳбарлар айтганларидек, улар нарх сиёсатини ўзгариштиришга мажбур бўладилар, акс ҳолда улар ўз жумхуриятларининг ҳаражатларини қоплай олмайдилар. Булар бир жумхуриятда пахтанинг нархи бўлса, иккинчисидо олтиннинг нархи, учинчисидо нефтининг, газ, шакар, бутдойнинг нархи — ҳамма нарсанинг нархидир.

Агар бу йўл қабул қилинадиган бўлса, шу вақтга қадар қилинган ишларнинг ҳаммаси (барча қишлоқчиларга қарамай, ҳозиргача хўжалик шартномаларининг салкам 80 фоизи бир хил нарх базасида тузилган) портлаб кетди. Аслида бу, ўртоқлар, ҳар ким «қўлингдан келса ўзининг кутқар» деган қанда асосида ашай бошлайди. Бу эса иқтисодий ниҳтига эмас, балки бутун Иттифоқни барбод қилишидир.

Комиссияда ишлаган ўртоқлардан кеча маълумот олдим, дарҳол И. С. Силаев билан урчишни топиришди. Бундай урчиш бўлиб ўтди, лекин позициялар ўзгармай қолмади. Шу кунги РСФСЖ Олий Кенгаши мажлисида жумхурият бюджет системасининг қондалар муҳома қилинди, бугун эса қабул қилинган қарорлар тўғрисидаги ахборот маълумотда эълон қилинди. Позицияларини келишиб олиш ва Иттифоқ доирасида иқтисодий битим тайёрлаш шартотида шундай қилинди.

Иттифоқ режаларини пул билан таъминлашга Россия бюджетидан 23,4 миллиард сўм ажратилди — бу жорий йилдагидан 119 миллиард сўм кам. Бунинг Иттифоқ бюджетига таъсир қандай? Айрим рақамларни келтириб ўтишга рухсат этгайсиз. Иттифоқ бюджетига халқ хўжалигини пул билан таъминлашга 51 миллиард сўм кетди. Халқ хўжалигини пул билан таъминлаш нима ўзи? Қўмири нархидоги тафовутни қоплашга 15,6 миллиард сўм, шу жумладан Донецк ҳавзасига — 6 миллиард сўм, Кузнецк ҳавзасига — 3 миллиард сўм, Печора ҳавзасига — 800 миллион сўм, Қарағанда ҳавзасига — 1,3 миллиард сўм сарфланади. Бу базавий тармоқ бўлиб, металлургия ҳам, бутун мамлакат ҳам шу тармоққа боғлиқ. У қийин шартотида ишлайди ва мадад беришни талаб қилади. Иттифоқ бюджетининг биринчи моддаси ана шундай.

Сўнгра геология-қидирув ишлари; бу ишлар ҳаммага зарур, чунки геология-қидирув ишлари ресурсларини қўпайтиради, иқтисодий шу ресурслар базасида ривожланади, бу соҳага салкам 8 миллиард сўм сарфланади. Ҳар қандай жамиятнинг олға томон ҳаракат қилдирадиган ва бутун жаҳон талашиб тортишадиган илм-фани ривожлантириш учун ҳаракатлар 14,1 миллиард сўмни ташкил этади. Иттифоқ зиммасига тушадиган иқтисодий маданий тадбирларни пул билан таъминлашга 18,4 миллиард сўм, халқ таълимига 6,6 миллиард сўм сарфланади. Бу — Москва давлат дорилфунуни, Москва давлат техник билим юрти, Москва авиасозлик илмгоҳи, Москва энергетика илмгоҳи ҳамда бутун мамлакат учун қадарли таъйирлаб берадиган бошқа бир қанча йирик марказлардир. Маданиятга дотация нима? Бу — Бولшевой театр, Малый театр, МХАТ, филармония фаолияти, Ленин номида кутубхона ва шу қабиллардир. Солиқни сақлаш Иттифоқ бюджетидан пул билан таъминланади, масалан, Бакулёв номида юрак-қон-томир жаррохлиги илмгоҳига 18 миллиард сўм сарфланади, мия жаррохлиги, педназрия, онкология илмгоҳлари ва бошқалар. Яъни булар бутун мамлакат учун ишлайдиган энг йирик «Иттифоқ» фанимиздир.

Ниҳоят, ҳарбий ҳаражатлар. Биз уларни қисқартиришимиз, маълум қилганимиздек, салкам 7 миллиард сўм камайтириб қўйишни мўлжаллаб қўйдик. Ҳозир бу муаммо қандай ҳолатда эканлигини, у қийин муҳома қилинаётганлигини биласизлар: шунга қарамай, биз қисқартирдик ва тўғри иш қилдик! Ҳарбий ҳаражатлар нималардан иборат? 8,3 миллиард сўм — ҳарбий хизматчиларга тўланадиган пул, 4 миллиард сўм — ҳарбий хизматчиларга пенсия, 3,3 миллиард сўм ҳарбий хизматчиларни иқтисодий таъминлаш режасини амалга оширишга, 3,5 миллиард сўм уй-йўл ҳамда иқтимоий-маданий-маиший нишотлар қуришга сарфланади ва ҳоказо. Табиғийки, қурол-яроғга, мудофагага тааллуқли ҳамма нарсалар, консерсия ҳам пул сарфланади.

Хўқққни муҳофаза қилиш идораларига 11 миллиард сўм кетди. Энди тармоқ режалари ҳақида. Булар нималардан иборат? 10 миллиард сўмдан кўпроғи — Чернобылга, салкам 1 миллиард сўм — Оролга, Қрим татарларни қўчиришга ва бошқа ишларга сарфланади. Аслида Иттифоқ бюджети ана шулардан иборат. Хўш, биз армияни тарқатиб фундамента фанимизни беркитиб қўямизми. Ахир бу жиддий гап эмас.

Мамлакатдаги аҳволни муҳома қилаётганимизда жумхуриятларнинг СССР Конституциясига ва қонунларига эид келмайдиган, уларнинг ваколатлари доирасида қабул қилинган қонунлари Иттифоқ шартномаси имзолаётганга қадар амал қилади, деб ёзиб қўйдик. Шу тариқа қонунлар, жумладан, солиқлар тўғрисидаги қонунлар негизда 1991 йилги режа ва бюджетни тузиш ишлари олиб боришмоқда. Съездининг шу қарорларига қарамай, россиялик ўртоқлар ҳозирча бу нарсани уларнинг фикрини ўзгариштириш талаб қилаётганини тушунишлари келмапти, аммо мен масалани фожиали қилиб қўймоқчи эмасман — ана энди Россия Олий Кенгаши йиғилиб, ўзи қабул этган ҳамма қонунларни бекор қилиши керак, демоқчи эмасман. Йўқ, гап 1991 йил учун муваққат битим тузиш ҳақида борапти, шу сабабли Конституцияга тўғри келмайдиган чора-тадбирларнинг амал қилишини шунчаки тўхтатиб қўйиш, шу тариқа келишилган иқтисодий битимга эришиш иложини топиш, ўзимиз бошлаган йўлни барбод қилмаслик керак. Бундан бошқача ёндашув — қонунлар урушидан ҳам олиб тушган бўлиб, бу нарсани иқтисодий ниҳтига эмас, мамлакатнинг ҳам барбод қилган бўлиб эди. Шу сабабли, кимда-ким масъулиятини ўз зиммасига олиб, шундай ёндашувни амалга оширмоқчи бўлса, очининг айтиш керак: бу нарсани одамларнинг ҳеч нарсасида хабарлари йўлигини ёки съезд томонидан ҳам, халқ томонидан ҳам қатъийан рад этилиши лозим бўлган режани ўйлаб қўйганлигини кўрсатади.

Дарвоқе, бир гуруҳ депутатлар шундай савол беришляти: «РСФСЖ Олий Кенгаши корхоналар ва соҳибкорлик фаолияти тўғрисидаги РСФСЖ қонунини қабул этиб, СССРда корхоналар тўғрисидаги СССР қонунининг амал қилишини бекор этганини қандай тушуномоқ керак? Яна қонунлар уруши, бир хил қонунларни иккинчи хилларга қарама-қарши қўйиш бошлангичини, мамлакатни иқтидордан қўлатириш юзасидан съезд қабул этган қарорларга қарамай, РСФСЖ раҳбарияти жумхуриятлар билан Иттифоқнинг ўзаро муносабатларини боши берк қўчага киритиладиган вазиятини тобора қучайтиришми? Биз сайловчиларимизга нима деймиз? Президент сифатида сиз қандай йўл тутасиз? Шу муносабат билан сиз мана шундай қарама-қаршиликни тўхтатиш учун ушбу съездедаги муҳим қарор қабул этиш зарур деб ҳисобламасизми?» Хатининг остига кўп имзо қўйилган.

Назаримда биз ўзимиз бошлаган йўлдан боравери-

шимиз, чунончи, Иттифоқ шартномасига эришишни кўзлаб, ваколатларини қайта тақсимлашни мўлжаллаб, 1991 йил учун муваққат битим тузиш сари боравериш керак, шундагина ҳаммаси жой-жойига тушади. Башарти, биз ўртоқлар, жадаллаштирмоқчи бўлган жараёнга қўшилиб кетадиган бўлсак, очининг айтмоқ керак, бу — қалтис машмаша бўлиб эди, бу нарсани идора қилувчи барча тузилмаларини масъулият пайтда қатъийан билан самарали ҳаракат қила олмайдиган бир нарсани сифатида сўпуриб ташлаган бўлиб эди. Биз бунга йўл қўй олмаимиз, деб ўйлайман.

Шу муносабат билан мен съезд муҳомазасига қисқача қарор лойиҳасини ҳавола этмоқчиман.

Биринчиси, 1991 йил учун муваққат иқтисодий битим тайёрлаш соҳасидаги иш қандай бораётганлиги тўғрисидаги ахборот инобатга олинсин ва бу ишни тугатлаш юзасидан киритилган тақлифлар маъқуллансин. Бу тақлифлар Павлов айтган ва мен айтган фикрлардан иборат. Биз ўзимиз келишиб олгандек ва мамлакатдаги аҳвол ҳақида қабул этилган қарорга ўзимиз эиби қўйгандек иш тутишимиз керак, деб ўйлайман, «Федерация Кенгашига мазкур тақлифларнинг амалга оширилишини таъминлаш тавсия қилинсин».

Иккинчиси, «Президентга қисқа муддат ичидо умум-иттифоқ ва жумхурият бюджетидан ташқари барқарорлаштириш жамғармаларини вужудга келтириш юзасидан фармон чиқариш тавсия этилсин, шу фондларнинг ҳосил бўлиш манбалари ва улардан келишиб фойдаланиш тартиби аниқ белгилаб қўйилсин». Бу ўринда бир-мунча иштирофлар бор, аммо уларни ҳўқққни жиҳатдан баргараф этмоқ керак.

Учинчиси, «ССЖ Олий Кенгаши 1991 йилги режа ва бюджетни қўриб чиқиб, тасдиқлашни 1991 йил 10 январгача ниҳотига етказсин».

Ниҳоят, тўртинчиси, «Молия идоралари ва солиқ инспекциялари ўз фаолиятида Иттифоқ қонунларига ва қабул этилган норматив ҳўқққжатарга қатъий амал қилиб, ягона молиявий сўбат ўтказилишини таъминлашлар». Мен съезддан мана шундай топиригини қарор тариқасида қабул этишни сўрайман.

Съезд Президент тақлиф этган қарор лойиҳаси юзасидан номма-номм овоз беришга қарор қилди.

Тартиб-қонда юзасидан сўз олган қасаба уюшмалар депутат В. И. Романов ҳар қандай қарор қабул этилишидан съездин оғохлангичириб, бу нарсани Россия парламенти ва унинг раҳбарлари обрўсини туширади, деган фикрини айтди.

Унга эътироз билдирган раислик қилувчи бу ўринда қар съездининг Президентига ва Федерация Кенгашига мамлакатдаги иқтисодий вазиятини барқарорлаштириш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш ва бунинг учун жумхуриятлар билан зарур муносабатлар ўтказиш тўғрисидаги топиригини бажариш тўғрисида бораётганини таъкидлади. Қарор лойиҳасида РСФСЖ халқ депутатларини бирон-бир тарзда қоралаш ҳақида ҳеч қандай гап бўлгани йўқ, деди у.

Яна М. С. Горбачев сўз сўради, масаланинг моҳиятига депутатларнинг, бутун съездининг диққат-эътиборини яна бир бор қаратмоқчиман, деди у. Мамлакатнинг ҳозирги аҳвали, бундан қутилиш — биз учун бош масала. 1991 йил учун муваққат иқтисодий битим тузиш тўғрисидаги тақлиф шу фикр асосида съезддан аввалоқ пайдо бўлган ва маърузада ифодаб берилган эди, бунинг барча маърузалар қўллаб-қувватлашди. Вазият нақалар кескин бўлмасин, Россия Федерацияси Олий Кенгашининг унинг раҳбариятини кимдир четлаштирипти, деган таассуротга асло йўл қўймаслик керак. Бу — бўлма-

ган гап, мен тақлиф қилган лойиҳадан бундай маъно чиқмайди. Гап фақат ўз йўлимининг яна бир қарра тасдиқлаш ҳақидагина борапти. Бузғунчилик йўлига ўтмаслик тўғрисида борапти. Агар съезд ўз фикрини билдирмаса, ҳамма ҳайрон бўлиб қолади.

Қисқа мунозарадан кейин депутатлар танаффус вақтида зарур материалларнинг ҳаммаси қўпайтирилиб тарқатилди, шундан кейин ҳўжжатнинг муҳомазаси давом эттирилди, деган тўхтамга келилди.

Шундан кейин депутатлар умумхалқ овоз бериши (ССЖ референдуми) тўғрисида илгари асос сифатида қабул этилган қонун лойиҳасини қўриб чиқишга киришдилар. Бу ҳўжжат мамлакат Олий Кенгашининг комиссиялари ва комитетларида синчиклаб ўрганилди, ялпи мажлисда атрофлича муҳомазасида афрочилик муҳомазасида пухталаштириш юзасидан съезд тузган тақрир комиссияси парламент аъзолари айтган қўшимча мулоҳаза ва тақлифларни синчиклаб ўрганиб чиқди ва ўз мулоҳазаларини тайёрлади. Комиссия раиси В. И. Раззаков шу мулоҳазаларни съезд қатнашчиларига маълум қилди, депутатлардан А. И. Казанин, А. А. Шчелканов, А. А. Плотноек, А. М. Оболескийларнинг саволларига жавоб қайтарди.

Умумхалқ овоз бериши (ССЖ референдуми) тўғрисидаги қонун муҳомаза қилинмай тўлалигича қабул этилди. Депутатлар уни қабул этилган пайтдан бошлаб қучта қиритиш тўғрисидаги қарорни ҳам маъқулладилар.

Шундан кейин М. С. Горбачевга сўз берилди. У Н. И. Рижковнинг сўбат-саломатлиги ҳақида съездега ахборот берди. Унинг аҳволи — жиддий, аммо ёмонлашгани йўқ, деди М. С. Горбачев. Энг билимдон мутахассислар муложага жалб этилди. Унга съезддан салом топирилди, у жуда миннатдор бўлди.

Раислик қилувчи съезд Котибиятининг ахборотини эълон қилди. Ахборотида бундай дейилди: бугун Борис Николаевич Ельцин ноль соат 40 минутда Якутскага учиб кетди. У 30 декабрда қайтиб келиши кутилмоқда. Съезд раёсати билан ёки съездининг Котибияти билан бу ҳақда олдидан ҳеч қандай келишув бўлмаган эди.

Съезде ССЖ Вице-президенти сайлов юзасидан ўтказилган ишнинг овоз бериш натижаларини санок комиссиясининг раиси депутат Ю. А. Осипьян маълум қилганда жиддий вазият вужудга келди.

Овоз бериш учун 1892 бюллетень тарқатилган эди, деди у. Қўтилар очилганда 1785 та бюллетень чиқди, шундан 113 таси ҳақиқий ҳисоб деб топилди. Г. И. Янаев номзодини ёқлаб 1089 овоз, қарши 583 овоз берилди. Шундай қилиб ССЖ Вице-президенти лавозимига номзод овозларнинг зарур миқдорини ололмади.

Ўткир мунозарадан кейин санок комиссиясининг проктолини тасдиқлади, мунозара давомида вужудга келган вазиятдан қутулиш йўли ҳуусида турли, баъзан бир-бирига мутлақо зид фикрлар айтилди.

Яна ССЖ Президенти сўз олди. У овоз бериш қўнунлари юзасидан съезд қабул этган қарорга қўшилди. Ҳар қандай тур ва навадиги уйдирмага ҳахона чиқмаслиги учун аяни шундай қилиш керак, деб ўйлайман, деди М. С. Горбачев, Вице-президент тўғрисидаги масалани шу съездеда хал қилиш керак, чунки яқин вақт ичидо кадрларга оид қўп масалаларни ҳал этишга тўғри келади. Биз сўратни жадаллаштиришнинг алашга қолмаслигини эътиборга олиб, қўллаб-қувватлашди. Вазият нақалар кескин бўлмасин, Россия Федерацияси Олий Кенгашининг унинг раҳбариятини кимдир четлаштирипти, деган таассуротга асло йўл қўймаслик керак. Бу — бўлма-

ган гап, мен тақлиф қилган лойиҳадан бундай маъно чиқмайди. Гап фақат ўз йўлимининг яна бир қарра тасдиқлаш ҳақидагина борапти. Бузғунчилик йўлига ўтмаслик тўғрисида борапти. Агар съезд ўз фикрини билдирмаса, ҳамма ҳайрон бўлиб қолади.

Атиги 583 киши ёки барча депутатларнинг 25 фоизи ўртоқ Янаевга қарши овоз берган экан, бу нарсани мента муҳтарам съезддан менинг тақлифига қўшилиши яна бир бор илтимос қилиш имконини беради. Мен Вице-президент лавозимига сайлаш учун Геннадий Иванович Янаев номзодини яна ҳавола этаман. Ўзининг шахсий, сиёсий, ишчанлик фаизлатлари жиҳатидан, ўзининг етуклиги жиҳатидан бу номзод мўс келди. Жамаиятда кураш бораётгани аққол қўриниб турибди. Шу босидан мен мана шу жуда қийин бурилиш палласида ёнимда ўзим тўла-тўқис ишонадиган одам бўлишини хоҳлайман.

Шундан кейин авж олиб кетган қизгин мунозара давомида нотифларнинг аксарияти Президентнинг тақлифини қўллаб-қувватлади. Депутатлардан Д. Н. Кутульников, Д. С. Миронова, С. Ф. Ахромеев, А. М. Яковлев, В. П. Золотухин, Г. И. Еремей, Л. Я. Супрунов, С. М. Хожиев, В. Я. Азаров, Г. Н. Подберезский, Н. А. Назаров ва бошқалар съездин қаршига қайтирдилар. Депутатлардан Н. А. Куденко, Ю. Д. Чернышова, Б. В. Крижков бунга зид фикрини айтидлар.

Мунозара тугагандан кейин тартиб-қонда тусидати бир қанча тақлифлар киритилди, жумладан, иш тартибига ўзгариш киритилсин, сайлов бюллетенларининг нухаси ўзгарилисин, деган тақлифлар айтилди, Вице-президентнинг ваколатлари тўғрисидаги масала қўтарилди. Шу муносабат билан А. И. Лукьянов Конституциянинг айрим қондалари юзасидан нзоҳлар берди.

Раислик қилувчининг тақлифига биоан Г. И. Янаевнинг номзодини ишнинг овоз бериш учун бюллетенга киритиб, бу ишни аввалги таркибига санок комиссиясига топиришга қарор қилинди.

Кечки мажлис ҳисоб комиссиясининг ССЖ Олий Кенгаши Иттифоқ Кенгаши ва Миллатлар Кенгаши таркибияни янгилаш муносабати билан эрталаб ўтказилган ишнинг овоз бериш натижалари тўғрисидаги маърузасидан бошланди. Комиссия раиси Ю. А. Осипьян мажлис баёнини қўриб эшиттирди. Унда депутатлар А. А. Захаров, А. А. Золотухин, А. В. Леваев, И. В. Прудников, Д. А. Стародубцев, В. И. Трофимов, А. С. Цигельников, Ю. М. Чомоданов Иттифоқ Кенгашига, А. М. Оболеский, В. К. Черияр, Р. А. Соколов, Г. И. Шилинко, Г. В. Старовойтова Миллатлар Кенгашига сайланми учун зарур миқдорда овоз ололмаганлиги қайд этилган.

Съезд мажлис баёнини тасдиқлаб, парламентнинг янгилаш таркиби сайланганлиги тўғрисида қарор қабул қилди. Миллатлар палатасида тўртта бўш жой вақтинча тўлдирилмай қолди: рўйхатга олинган даъвогарлар сайланмаганлиги натижасида Украина ва Арманистондан депутатлар вакилларининг номзодларини кўрсатишдан бош торганлиги натижасида Литва ва Эстониядан сайланми керак бўлган депутатлар уни бўшаб қолди. Раислик қилувчи жумхуриятларда тегишли норма сақланиб қолшини айтди.

А. И. Лукьянов ССЖ Олий Кенгаши таркибига янги сайланган халқ депутатларини самимий табриқлади, келгусидаги машаққатли ишларга уларга муваффақиятлар тилади. У шунингдек парламент бир оз танаффусдан кейин келгуси йил режаси ва бюджетини муҳомаза этиш ва қабул қилиш учун 8 январда ўз ишини давом эттиришини маълум қилди.

Депутатлар ССЖ халқ

депутатини қақириб олиш тартиби тўғрисидаги ССЖ Қонун лойиҳасига оид масалани қўриб чиқишга киришадилар.

ССЖ Олий Кенгаши халқ депутатлари Советларининг иши, бошқарув ва ўз ўзини бошқаруви ривожлантириш масалалари қўмитасининг раиси Н. Д. Пивоваров ва Съездин яна шу қонун лойиҳасига оид тақрир комиссиясининг раҳбари А. А. Денисов ахборот бердилар. Улар депутатларнинг ҳам, сайловчиларнинг ҳам манфаатларига дахлдор бўлган ҳўжжат юзасидан катта ишлар олиб борилаганини айтдилар, қонун матнини асосан маъқуллашни, сўнгра эса уни яна узил-кесил ишлаб чиқиш ва қабул қилиш учун Иттифоқ парламентига топиришни тақлиф қилдилар.

Съезд ана шу фикрларга қўшилди ва ССЖ халқ депутатини қақириб олиш тартиби тўғрисидаги қонун лойиҳасини асосан маъқуллаб ҳамда ССЖ халқ депутатларининг съездида айтилган мулоҳаза ва тақлифларни ҳисобга олиб, ишлаб чиқишни ва узил-кесил тақрирда қабул қилишни топириди.

Съезд кун тартибининг иккинчи бандига ўтди.

ССЖ Бош прокурорини тасдиқлаш тўғрисидаги масала қўриб чиқилди.

ССЖ Президентининг фармони билан ана шу лавозимга таъинланган Н. С. Трубун ўз дастурини қисқача баён этиб берди.

Съезд номзодини қисқача муҳомаза қилгандан кейин қўнунлик овоз билан Н. С. Трубунини ССЖ Бош прокурори этиб тасдиқлади.

Сўнгра депутатлар ССЖ Олий ҳакамлик суди раисини сайлаш тўғрисидаги масалани қўриб чиқишга киришадилар.

ССЖ Олий Кенгаши тўртинчи сессияда ССЖ Президентининг тасвирасига биоан В. Ф. Яковлевнинг ССЖ Бош давлат ҳақами этиб тайинланди. Энди Съезд уни ана шу лавозимга тасдиқлаш керак.

Раислик қилувчи ССЖ Конституциясига ўзгаришларда ССЖ давлат ҳакамлик ССЖ Олий ҳакамлик судига айлантириш ўзидо тугитилганини эслатиб қўлди. Шу муносабат билан В. Ф. Яковлевнинг ССЖ Олий ҳакамлик судининг раиси этиб сайлаш ва аяни пайтда унга ССЖ Олий ҳакамлик суди тузилганга қадар ССЖ бош давлат ҳақами ваколатини юклаш тақлиф этилди.

Съезд муҳомаза қилмай мазкур тақлифни ва тегишли қарорни тасдиқлади.

Раислик қилувчи халқ депутатлари муҳомазасига ССЖ Молия вазирининг ахбороти ва ССЖ Президентининг нутқида доир қарор лойиҳаси тақдим этилганлигини съездега маълум қилди.

Ҳўжжатни муҳомаза қилишни А. К. Орлов бошлаб берди.

Мамлакатнинг молия сиёсатида «қонунлар уруши»га чек қўйиш зарур, деди у. Жумхуриятларнинг сиёсий мустақиллигини иқтисодий мустақиллик билан чалқаштириб бўлмайди. Нотифнинг фикрича, Иттифоқни барбод этиш Россиядан бошланди. М. А. Бочаровнинг фикрига қўра, «мустақиллик намоийши» жумладан Россия мустақил деб эълон қилинганлиги мажбурий йўллар. Жумхуриятлар Иттифоқ умумий маблагларини нимага сарфламоқчи эканлигини аниқ билдишлари керак. Бундай вазиятда, деб давом этди у, яқиндан зарур. Парламентдаги «Иттифоқ» гуруҳи депутатлари вужудга келган вазиятни қалтис деб баҳоламоқдалар, деди А. Т. Чехов. Иқтисодий битим имзолашини зарур, деди у.

Биз иқтисодийдаги шундай вазиятни олдидан қўра биллишимиз лозим эди, деб ҳисоблайди В. В. Мирошни. У Россия парламенти тугган йўлни қўллаб-қувватлади. В. В. Бусуев унинг фикрига қўшилмади. Б. Н. Ельцин

мамлакат иқтисодийнинг соғломлаштиришга тўқинлик қилувчи бузғунчи кучларга бошчилик қилмоқда, — деди депутат В. М. Эргашев. РСФСЖ Олий Кенгашининг Раиси ўз ҳаракатлари давлатининг барбод этишга қаратилганига тушунади, деб давом этди у. РСФСЖ Вазирлар Кенгаши Раисининг биринчи ўринбосари Ю. В. Скоков муҳомаза этилаётган масала юзасидан нзоҳлар берди. Нотиф вазиятни кескинлаштирмай, муаммони 10 январгача баргалида қўриб чиқишни тақлиф этди. Шундан кейин сўзга чиққан нотиф Н. А. Назаров сўлиқ солишининг мавжуд системасида умум-иттифоқ фондида қўп миқдорда табиий ресурслар етказиб бораётган Қозғоғистон ҳам ўз бюджетига каттагина камомадга эга бўлишини қўлидаги фактлар билан исботлаб берди. Бироқ деб давом этди нотиф, ким кимга қанча қарз эканини ҳисоблай бошласа, ҳамма нарсани барбод бўлади!

Съезд мунозарани тўхтатиш учун овоз беришдан олдин яна бир қанча қисқача нутқлар ва лўқма ташлашлар бўлди. Мажлисини олиб борушни эса М. С. Горбачевга сўз берди.

Биз съезд ишининг мамлакатдаги қалтис вазият билан боғлиқ қалтис маррасига етиб келганлигидан қўчимаслик керак, деди Президент. Съездега тақдим этилган ахборот зарур муносабат билдирилшини таъминлагандан, биз тушиб қолган вазиятни англашга, ҳаракат усулларини ишлаб чиқиб, тўғри белгилашга ёрдам бераётганлигиндан мамнуман.

Биз мамлакатдаги фақулда вазиятини ҳисобга олиб, 1991 йилги иқтисодий битимни тузишга оид ишлар бундан бўён ҳам давом эттиришимиз зарур. Ҳар бир киши ўз ёндашувлари ва тасаввуслари асосида вазиятни ўз кучи билан ҳамда ўз ёндашувлари ҳамда воститлари билан кутқариб қолиш тўғрисида ўйлаб бошлаши — бошқача ёндашувдир. Агар шундай йўлни таллайдиган бўлсак, унда иқтисодий барбод бўлиб, иқтисодий ва сиёсий оқибатларга сабаб бўлади, Иттифоқ ҳам барбод бўлади.

Бичини топиш керак. Ечим шундан иборат бўлиши лозимки, биз муайян қондалар асосида иқтисодий битимни тузишга яқинлашшимиз керак. Бундай қондалар қабул қилинган қарорларда, жумладан Олий Кенгаш қарорларда бор. Улар солиқларга ҳам, шунингдек режа ва бюджет асослангани керак бўлган бошқа нарсаларга ҳам тааллуқлидир.

Ана шу қондаларга тўқинлик қилиш ёки уларни олиб ташлашга уринишлар бўлди. Расмий идораларнинг қарорлари билан ҳам шундай қилинди. Ҳозир гап фақат жумхурият тўғрисида бораётгани йўқ. Визаларни ўзимиз тушиб қолган ва агар ана шу ёндашувларини давом эттирсак, ундан чиқиб бўлмайдиган бошбошдоқликка қайтармоқчилар.

Бошқача йўл бўлиши мумкин эмас. Масалани ҳал этиш керак. Сизлар ҳатто битта банд билан чекланишингиз — Президент ахборотини маълумот учун қабул қилишнинг тизимини маълумот учун қабул қилишнинг тизимини. Мен эса сизларга бошқа нарсани сизларга тапирмоқчиман, Сизлар Федерация Кенгашида жараёнлар қандай кечаётганини, ким қандай мавқеда эканини ва биз қандай воқеа олдидо турганлигини биллишингиз керак эди. Мана шундай вазия

ССЖИДА САРМОЯ САРФЛАШ ФАОЛИЯТИ ТЎҒРИСИДАГИ ҚОНУН АСОСЛАРИ

Ушбу Асослар ССЖИ ҳудудидан сармоя сарфлаш фаолиятининг умумий ҳуқуқий, иқтисодий ва ижтимоий шарт-шароитларини белгилаб беради. Бу Асослар мулкчилик шаклларида қатъи назар, сармоя сарфлаш

фаолияти субъектларнинг ҳуқуқлари, манфаатлари ва мол-мулкнинг баб-баравар ҳимо қилиниши таъминлашга, бозор иқтисодиёти шароитида ССЖИ халқ ҳўжалигининг самарали ишлайдиган бўлиши қаратилган.

I. УМУМИЙ ҚОНДАЛАР

1-модда. **Сармоялар**
Соҳибкорлик фаолияти ва бошқа турдаги фаолият объектларига сарфланадиган ва натижада фойда (даромад) ҳосил бўладиган ёки ижтимоий самаралар эришилаётган мулкнинг ва илму зиё бойликларининг ҳамма турлари сармоя ҳисобланади.

Вундай бойликлар:
Пул маблағлари, мақсадли банк омонатлари, улуш таризидagi бадаллар, акциялар ва бошқа қимматли қорозлар;
кўчириб бўладиган ва кўчирилмайдиган мол-мулк (бинолар, иншоотлар, асбоб-ускуна) ва бошқа моддий бойликлар;
муаллифлик ҳуқуқидан келиб чиқадиغان мулкий ҳуқуқлар. «Ной-хау», тажриба ва бошқа илму зиё бойликлари;

Бердан ва бошқа табиий ресурслардан фойдаланиш ҳуқуқлари, шунингдек, бошқа мулкнинг ҳуқуқлари;
Бошқа моддий бойликлар таризда бўлиши мумкин.

Асосий фондларни ишлаб чиқаришга сармоя сарфлаш капитал маблағ шаклида амалга оширилиши мумкин.

2-модда. Сармоя сарфлаш фаолияти

1. Сармоя сарфлаш фаолияти деганда фуқароларнинг, ҳуқуқий шахсларнинг ва давлатнинг сармоя сарфлашини амалга ошириш соҳасидаги амалий ҳаракатлари йиғиндиси тушунилади.

2. Сармоя сарфлаш фаолияти қуйидагилар асосида амалга оширилади:
Фуқаролар, давлатга қарашли бўлмаган корхоналар, ҳўжалик уюшмалари, жамиятлар ва ширкатлар, шунингдек, жамоат ва диний ташкилотлар, жамоа мулкчилигига асосланган бошқа ҳуқуқий шахслар томонидан сармоя сарфлаш;

ССЖИ Иттифоқи, иттифокдош ва мухтор жумҳуриятлар, мухтор округлар ва вилоятларнинг, бошқа матмурий-хўхули тузилмаларнинг ҳокимияти ва бошқарув идораларини томонидан бюджетларнинг маблағлари, бюджетдан ташқари жамғармалар ва қарзга олинган маблағлар ҳисобидан, шунингдек, давлат корхоналари ва муассасалари томонидан ўз маблағи ва қарзга олинган маблағ ҳисобидан давлат сармоясининг сарфлашини;
хорижий фуқаролар, ҳуқуқий шахслар ва давлатлар томонидан хорижий сармоянинг сарфлашини;
совет ва ақнабий фуқаролар ҳамда ҳуқуқий шахслар, давлатлар томонидан биргаликда сармоя сарфлаш.

3-модда. Сармоя сарфлаш фаолиятининг объекти

Халқ ҳўжалигининг барча тармоқлари ва соҳаларида янги барпо этиладиган ва замонавийлаштирилади г а н асосий жамғармалар ҳамда айланма маблағлар, шунингдек, қимматли қорозлар, мақсадли пул омонатлари,

II. САРМОЯ САРФЛАШ ФАОЛИЯТИНИНГ АМАЛГА ОШИРИЛИШИ

6-модда. Сармоядорларнинг ҳуқуқлари

1. Барча сармоядорлар сармоя сарфлаш фаолиятини амалга ошириш соҳасида тенг ҳуқуқларга эгадирлар.
Ушбу Асосларда ҳамда ССЖИ Иттифоқи, иттифокдош ва мухтор жумҳуриятларнинг бошқа қонунарида таъкидланган объектларга сармоя сарфлаш учун сармоядорнинг мулкнинг ва илму зиё бойликларида фойдаланиш ҳеч бир чекланмиган тарзда унинг ҳақсиз ҳуқуқи деб тан олинади ва қонун билан муҳофаза қилинади.

Сармоядор сарфланган сармояларнинг ҳақми, йўналиши ва самараларини мустақил равишда белгилайди ҳамда сармоя сарфлашининг таъминлаш учун ўзига зарур бўлган фуқароларни ва ҳуқуқий шахсларни ўз ҳоҳишига кўра шартнома асосида жалб қилади.

3. Сармоядорнинг қарорига биноан сармояга ва уни сарфлашдан олдин натижаларга ағалик қилиш, улардан фойдаланиш, уларни тарсирוף этиш ҳуқуқлари қонунда белгиланган тартибда бошқа фуқароларга ва ҳуқуқий шахсларга топширилиши мумкин. Ҳуқуқлари ма на шундай тарзда топшириганди томонларнинг ўзаро муносабатлари шартномалар асосида тартибга солинади.

4. Сармоя сарфлаш учун қарз олиш, қонунда белгиланган тартибда қимматли қорозлар ва зайемлар чиқариш таризидagi молиявий маблағлар жалб этилиши мумкин.

Сармоядор мулкидан унинг мажбуриятларини таъминлаш таризасида фойдаланиши мумкин. Агар ССЖИ Иттифоқи, иттифокдош ва мухтор жумҳуриятларнинг қонун ҳужжатларида бошқа тартиб кўзда тутилмаган бўлса, қарз олувчининг ихтиёрида бўлган ёки тўла ҳўжалик ағалиги ҳуқуқи асосида унга тегишли бўлган мол-мулкнига қарзга қабул қилинади. Гаровга қўйиб

фан-техника маҳсулотини, илму зиё бойликлари, бошқа мулкчилик объектлари, шунингдек, мулкий ҳуқуқлар сармоя сарфлаш фаолиятининг объектларидир. ССЖИ Иттифоқи, иттифокдош ва мухтор жумҳуриятларнинг қонунарида белгиланган санитария-гигиена, экология ва бошқа нормаларнинг талабларига мос келмайдиган, шунингдек, фуқароларнинг қонун билан ҳимоя қилинадиган ҳуқуқлари ва манфаатларига, юридик шахсларга ва давлатга эиён етказиладиган объектларни барпо этиш улардан фойдаланишга сармоя сарфлашини тақиқланади.

4-модда. Сармоя сарфлаш фаолиятининг субъектлари

1. Совет ва хорижий фуқаролар ҳамда ҳуқуқий шахслар, давлатлар сармоя сарфлаш фаолиятининг субъектлари (сармоядорлар ва қатнашчилар) бўлишлари мумкин.

2. Сармоядорлар — сармоя сарфлаш фаолиятининг ўз қарз ва жалб этилган мулкнинг ҳамда илму зиё бойликлари сарфлаш тўғрисида қарорлар қабул қиладиган субъектлардир.

Сармоядорлар омонат қўювчи, қарз берувчи, харид қилувчи таризда иш қўришлари, шунингдек, сармоя сарфлаш фаолияти ҳар қандай қатнашчисининг вазифасини бажариши мумкин.

3. Буюртмаларнинг ижрочилари таризасида ёки сармоядорнинг топшируви асосида сармоя сарфлашини таъминлайдиган совет ва хорижий фуқаролар ҳамда ҳуқуқий шахслар сармоя сарфлаш фаолиятининг қатнашчиларидир.

5-модда. ССЖИ Иттифоқи, иттифокдош ва мухтор жумҳуриятларнинг сармоя сарфлаш фаолияти тўғрисидаги қонунари

ССЖИда сармоя сарфлаш фаолиятини амалга ошириш билан боғлиқ бўлган муносабатлар ушбу Асослар билан ҳамда ССЖИ Иттифоқи, иттифокдош ва мухтор жумҳуриятларнинг уш Асосларга мувофиқ чиқариладиган қонунари билан тартибга солинади.

Сармоя сарфлаш фаолияти

Чет эллардаги совет субъектларининг шундай фаолият мазкур фаолият амалга оширилиши мамлакатнинг қонунари билан, тегишли халқаро шартномалар билан, шунингдек, ССЖИ Иттифоқи ва иттифокдош жумҳуриятларнинг махсус қонунари билан.

ССЖИдаги хорижий субъектларнинг, шунингдек, ССЖИдаги ёрқин иқтисодий зоналардаги совет ва хорижий субъектларнинг шундай фаолияти — ушбу асослар билан ҳамда ССЖИ Иттифоқи, иттифокдош ва мухтор жумҳуриятларнинг махсус қонунари билан тартибга солинади.

II. САРМОЯ САРФЛАШ ФАОЛИЯТИНИНГ АМАЛГА ОШИРИЛИШИ

6-модда. Сармоядорларнинг ҳуқуқлари

1. Барча сармоядорлар сармоя сарфлаш фаолиятини амалга ошириш соҳасида тенг ҳуқуқларга эгадирлар. Ушбу Асосларда ҳамда ССЖИ Иттифоқи, иттифокдош ва мухтор жумҳуриятларнинг бошқа қонунарида таъкидланган объектларга сармоя сарфлаш учун сармоядорнинг мулкнинг ва илму зиё бойликларида фойдаланиш ҳеч бир чекланмиган тарзда унинг ҳақсиз ҳуқуқи деб тан олинади ва қонун билан муҳофаза қилинади.

Сармоядор сарфланган сармояларнинг ҳақми, йўналиши ва самараларини мустақил равишда белгилайди ҳамда сармоя сарфлашининг таъминлаш учун ўзига зарур бўлган фуқароларни ва ҳуқуқий шахсларни ўз ҳоҳишига кўра шартнома асосида жалб қилади.

3. Сармоядорнинг қарорига биноан сармояга ва уни сарфлашдан олдин натижаларга ағалик қилиш, улардан фойдаланиш, уларни тарсирוף этиш ҳуқуқлари қонунда белгиланган тартибда бошқа фуқароларга ва ҳуқуқий шахсларга топширилиши мумкин. Ҳуқуқлари ма на шундай тарзда топшириганди томонларнинг ўзаро муносабатлари шартномалар асосида тартибга солинади.

4. Сармоя сарфлаш учун қарз олиш, қонунда белгиланган тартибда қимматли қорозлар ва зайемлар чиқариш таризидagi молиявий маблағлар жалб этилиши мумкин.

Сармоядор мулкидан унинг мажбуриятларини таъминлаш таризасида фойдаланиши мумкин. Агар ССЖИ Иттифоқи, иттифокдош ва мухтор жумҳуриятларнинг қонун ҳужжатларида бошқа тартиб кўзда тутилмаган бўлса, қарз олувчининг ихтиёрида бўлган ёки тўла ҳўжалик ағалиги ҳуқуқи асосида унга тегишли бўлган мол-мулкнига қарзга қабул қилинади. Гаровга қўйиб

қуқ доирасига қиради. Сармоя сарфлаш фаолияти субъектлари ўртасида шартномаларни муносабатларини амалга оширишга давлат идоралари ва мансабдор шахсларнинг ўз ҳуқуқ доирасидан ташқари аралашувиға йўл қўйилмайди.

Сармоя сарфлаш фаолиятининг субъектлари сармоя сарфлаш фаолиятини амалга оширишга фуқароларни ва ҳуқуқий шахсларни жалб қилиш учун танлов (савдо) уқотиришга ҳақлидирлар.

2. Сармоя сарфлаш фаолиятининг субъектлари ўртасида тузилган шартномаларнинг шартлари мазкур шартномалар амал қилган бутун муддат мобайнида ҳамда бу шартномалар тузилганидан кейин қонунарида, ба шартли субъектлар шартномаларнинг ўзгартириш тўғрисида бир битимга келмаган бўлсалар, уларнинг аҳволини ёмонлаштирадиган шароит белгиланган ҳолларда ҳам ўз қучини сарфла қолади.

8-модда. Сармоя сарфлаш фаолияти субъектларининг вазифалари

1. Сармоядор ССЖИ Иттифоқи, иттифокдош ва мухтор жумҳуриятлар қонунарида белгиланган ҳолларда ва тартибда:

Сармоя сарфлаш фаолиятини амалга ошириш ҳажмлари ва манбалари тўғрисида молия идораларига декларация тақдим этишга;

Капитал қўрилиш учун тегишли ҳокимият идоралари ва махсус шўъбаларнинг зарур ижозатини олишга ва улар билан келишишга;

сармоядорнинг жалб этилган молиявий маблағлари (акциялар сотишдан тушган маблағ, фуқаролар ва ҳуқуқий шахсларнинг улуш ва бошқа турдаги бадаллари, бюджетнинг сармоя маблағлари ҳисобидан амалга оширилиши мумкин.

III. САРМОЯ САРФЛАШ ФАОЛИЯТИНИ ДАВЛАТ ЙЎЛИ БИЛАН ТАРТИБГА СОЛИШ

10-модда. Сармоя сарфлаш фаолиятини давлат йўли билан тартибга солишнинг мақсадлари ва шакллари

1. Сармоя сарфлаш фаолиятини давлат йўли билан тартибга солиш иқтисодий, илмий-техникавий ва ижтимоий сиебатини рўбга чиқариш мақсадида амалга оширилади. У ССЖИ Олий Кенгаши ва иттифокдош ҳамда мухтор жумҳуриятларнинг Олий Кенгашлари тасдиқлайдиган ССЖИ, иттифокдош ва мухтор жумҳуриятлар халқ ҳўжалигини ривожлантириш режалари ва дастурларида, уларда кўзда тутилган давлат пул билан таъминлаш ҳажмлари билан белгиланади.

Бунда ижтимоий ахтиёрларни қондириш учун жуда муҳим йўналишларда, аввало, ижтимоий соҳада ишлаб чиқариши техникавий жиҳатдан тақомиллаштириш, кашфиётлар ва ихтироларнинг жорий қилишда сармоя сарфлаш фаолиятини амалга оширувчи сармоядорларга имтиёзли шароит яратилади.

2. Сармоя сарфлаш фаолиятини давлат йўли билан тартибга солиш сармоя сарфлаш фаолиятининг шарт-шароитларини тартибга солиш ва давлат сармояларини бевосита бошқаришни ўз ичига олади.

11-модда. Сармоя сарфлаш фаолиятининг шарт-шароитларини давлат йўли билан тартибга солиш

Сармоя сарфлаш фаолиятининг шарт-шароитларини давлат йўли билан тартибга солиш ССЖИ Иттифоқи, иттифокдош ва мухтор жумҳуриятларнинг давлат идоралари томонидан қонунарига мувофиқ: солиқ солиш субъектлари ва объектлари табақалаштириладиган солиқлар, солиқ ставкаси билан имтиёзлар системаси билан тартибга солинади. Сармояга бўлган талабни тартибга солиш мақсадида ССЖИ Олий Кенгаши, иттифокдош ва мухтор жумҳуриятларнинг Олий Кенгашлари томонидан сармоялар учун табақалаштирилган солиқ жорий қилиниши мумкин;

Амортизация сиебатини, жумладан, асосий фондларнинг жадал амортизациясини йўли билан ўтказиш орқали тартибга солинади. Бунда амортизация соҳасидаги имтиёзлар иқтисодиётнинг айрим тармоқлари ва соҳалари, асосий фондларнинг қисмлари, асбоб-ускуналарнинг турлари учун табақалаштириб белгиланиши мумкин;

айрим минтақаларни, тармоқларни, ишлаб чиқаришларни ривожлантириш учун, дотациялар, субсидиялар, субвенциялар, бюджет маблағлари таризда молиявий ёрдам бериш йўли билан; қарз бериш сиебатини, давлат нормалари ва стандартларини, ҳужжонликка қарши чора-тадбирларни амалга ошириш, давлат мулкни, шу жумладан, чала қурилишни ҳусусийлаштириш воситаси ва нарх белгилаш сиебати орқали;

ердан ва бошқа табиий ресурслардан фойдаланиш шартлари орқали;

сармоя сарфлаш лойиҳаларини текширишдан ўтказиш орқали тартибга солинади.

Сармоя сарфлаш фаолиятини давлат йўли билан тартибга солишнинг иқтисодий усуллари таризасида бюджетдан ташқари, ССЖИ

дош ва мухтор жумҳуриятларнинг қонунарида белгиланган тартибдаги нормаларга ва стандартларга риоя этишга;

инфосизларга рақобат қўрилишларига йўл қўймаслик ва ҳўмонликка қарши тартибга солиш талабларини бажаришга;

давлат идоралари ва мансабдор шахсларнинг ўз ҳуқуқ доирасида ўртга қўйган талабларини бажаришга;

белгиланган тартибда ҳисоб-китоб ҳисоботини тақдим этишга мажбурдирлар.

3. Сармоя сарфлаш фаолиятининг ижрочи учун тегишли аттестацияни талаб қилувчи махсус иш турлари

ишни бажарадиган ҳар бир қатнашчиси мазкур турдаги ишни амалга ошириш ҳуқуқини берадиган ижозатномага эга бўлиши лозим. Шу ишларнинг рўйхати ва уларга ижозат бериш тартиби ССЖИ Иттифоқи, Иттифокдош ва мухтор жумҳуриятларнинг қонунарида уларнинг ҳуқуқ доирасида белгилаб берилди.

9-модда. Сармоя сарфлаш фаолиятини пул билан таъминлаш манбалари

Сармоя сарфлаш фаолиятини сармоядорнинг ўз молиявий ресурслари (фойдаси, амортизация ақратмалари, пул жамғармалари, фуқароларнинг, ҳуқуқий шахсларнинг жамғармалари ва шу қабилар);

сармоядорларнинг қарзга олган молиявий маблағлари (облигация зайемлари, банк ва бюджетдан берилган қарзлар);

сармоядорнинг жалб этилган молиявий маблағлари (акциялар сотишдан тушган маблағ, фуқаролар ва ҳуқуқий шахсларнинг улуш ва бошқа турдаги бадаллари, бюджетнинг сармоя маблағлари ҳисобидан амалга оширилиши мумкин.

Иттифоқи, иттифокдош ва мухтор жумҳуриятларнинг қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда вужудга келадиган сармоя фондлари

12-модда. Давлат сармояларини бевосита бошқариш

Давлат сармояларини бевосита бошқариш ССЖИ Иттифоқи, иттифокдош ва мухтор жумҳуриятлар, мухтор округлар ва вилоятларнинг, ҳалқ депутатлари маҳаллий Кенгашлари давлат органлари томонидан амалга оширилади ҳамда бюджет маблағидан ва бюджетдан ташқари фондлардан, ихтиёр асосда жалб қилинган бошқа маблағлардан сармоя сифатида фойдаланиш соҳасидаги аниқ-равшан ҳаракатларни режалаштириш, уларнинг шартларини аниқлаш ва амалга оширишни ўз ичига олади.

13-модда. Сармоя сарфлаш фаолиятида ССЖИ Иттифоқи, иттифокдош ва мухтор жумҳуриятларнинг ҳалқ депутатлари маҳаллий Кенгашларининг ўзаро алоқаси

Сармоя сарфлаш фаолиятида ССЖИ Иттифоқи, иттифокдош ва мухтор жумҳуриятлар ҳалқ депутатлари маҳаллий Кенгашларининг ўзаро алоқаси:

ССЖИ Иттифоқи томонидан мамлакат ижтимоий-иқтисодий тараққийти истинқ болларини жумҳуриятлар билан биргаликда ишлаб чиқиш, Иттифок дастурларини тузиш ва амалга ошириш, иттифокдош ва мухтор жумҳуриятларнинг идоралари билан биргаликда Умумийитифок ва жумҳуриятлараро илмий-техникавий, иқтисодий, ижтимоий, деҳқончилик, табияти муҳофаза қилиш соҳасидаги ва бошқа дастурларини, шунингдек, табиий офатлар, фалокатлар ва аварияларнинг олдини олиш ва уларнинг оқибатларини тугатиш соҳасидаги ишларни пул билан таъминлаш учун маҳаллий ривожланиш фондлари, захира, инновация, табияти муҳофаза қилиш ва бошқа Умумийитифок фондларини ихтиёрлик асосида вужудга келтириш йўли билан;

Иттифокдош ва мухтор жумҳуриятлар томонидан иқтисодиётни ривожлантириш умумдавлат дастурларини ҳамда уларни амалга ошириш йўллари ишлаб чиқишда қатнашиш, шунингдек, жумҳуриятлар ҳудудида ССЖИ Иттифоқи ва иттифокдош жумҳуриятларнинг қонун ҳужжатларига риоя этилиш, сармоя сарфлаш фаолиятини тартибга солиш йўли билан амалга оширилади. Иттифокдош ва мухтор жумҳуриятлар ўз ҳудудида сармоя сарфлаш фаолиятини амалга ошириш тартибини ўз ҳуқуқ доирасида белгилаб берадилар ва сармояларнинг ҳимоя этилишини таъминлайдилар;

Халқ депутатлари маҳаллий Кенгашлари томонидан ҳудудин ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш режаларини ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш йўли билан мавжуд вақолатлар доирасида, шунингдек, тегишли ҳудудда иқтисодий ва ижтимоий объектларини барпо этиш, табиий ресурслардан фойдаланиш ва атроф табиий

муҳитини муҳофаза этиш йўли билан амалга оширилади.

14-модда. Иттифок давлат сармояларини сарфлаш юзасидан қарорлар қабул этиш тартиби

1. Иттифок давлат сармояларини сарфлашга оид қарорлар ССЖИ Иқтисодий ва ижтимоий тараққийти башоратлари ҳамда ишлаб чиқарувчи қушларни ривожлантириш ва жойлаштириш схемалари, тармоқ илмий-техникавий ва комплекс Иттифок дастурлари ҳамда шу сармоялар сарфлашнинг мақсадаги мувофиқлигини белгилайдиган техникавий-иқтисодий асослар неғизида қабул этилади.

2. Иттифок аҳамиятига молик тармоқ комплекс дастурларининг лойиҳалари ССЖИ Вазирлар Кенгаши иттифокдош жумҳуриятларнинг Вазирлар Кенгашлари, манфаатдор давлат идоралари ва жамоат ташкилотлари иштирокида белгиланган тартибда ишлаб чиқилиди ва ССЖИ Вазирлар Кенгаши томонидан ССЖИ Олий Кенгашининг муқоимасига тақдим этилади.

3. ССЖИ Олий Кенгаши ССЖИни иқтисодий ва ижтимоий ривожлантириш давлат режаси таркибида давлатнинг Иттифок буюртмаси объектларига, шунингдек, Иттифок давлат сармояларини сарфлаш ҳажмларига қўйиладиган халқ ҳўжалиги энг йирик комплексларини барпо этишга сарфланадиган капитал маблағларини тасдиқлайди.

4. Иттифок сармояларини сарфлашнинг режалаштириш пайтида ССЖИ Вазирлар Кенгаши иттифокдош жумҳуриятларнинг Вазирлар Кенгашлари иштирокида ривожланиш билан уларнинг зиммасига ва давлат бошқаруви Иттифок идоралари зиммасига юкланиши мумкин.

5. Сармоя сарфлаш фаолиятининг ҳар қандай қатнашчиси давлатнинг капитал қўрилиш учун буюртмаларини олиш таловларига қатнашиш ҳуқуқига эгадир.

6. Давлатнинг Иттифок буюртмаси объектлари фойдаланиш учун ССЖИ Вазирлар Кенгаши томонидан белгилаб қўйилган тартибда қабул қилиб олинади.

7. Давлатнинг Иттифок буюртмаси объектлари юзасидан пулратчилар билан узиш-кесил ҳисоб-китоблари давлат комиссиясининг далилномалари тасдиқланганидан кейин ўтказилади.

17-модда. Иттифок давлат сармояларини қимматли қорозларга, депозитларга, кўчирилмайдиган мол-мулкка ҳамда бошқа бойликларга сарфлаш тартиби

1. Иттифок давлат сармояларини режалаштирилаётган даврда қимматли қорозларга, депозитларга, кўчирилмайдиган мол-мулкка ҳамда бошқа бойликларга сарфлаш ҳажмлари ССЖИ Олий Кенгаши томонидан тасдиқланади.

2. Юқорида қўрсатилган йўналишлар бўйлаб сармоя сарфлаш лойиҳалари ССЖИ Вазирлар Кенгаши томонидан белгиланган тартибда давлат текширувидан ўтказилади.

18-модда. Жумҳурият ва коммунал давлат сармояларини сарфлаш соҳасидаги фаолият

Жумҳурият ва коммунал давлат сармоялари ушбу Асосларга, иттифокдош ва мухтор жумҳуриятларнинг қонунарига биноан сарфланади.

19-модда. Сармоя сарфлаш фаолиятида нарх белгилаш

Сармоя сарфлаш фаолияти жараёнида маҳсулот (иш, хизмат) қиймати шартномалар, нархларга биноан, шу жумладан, танлов (савдо) ўтказиш натижаларига биноан, ССЖИ Иттифоқи, иттифокдош ва мухтор жумҳуриятларнинг қонунарида кўзда тутилган ҳолларда эса давлат нархларига мувофиқ белгиланади.

Ўқурилишида шартномалар нарх тавсия қилинадиган давлат смета нормалари ва нархларидан фойдаланиб белгиланади.

IV. САРМОЯ САРФЛАШ ҲУҚУҚЛАРИ ВА УНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ КАФОЛАТЛАРИ

20-модда. Сармоя сарфлаш фаолияти субъектлари ҳуқуқларининг кафолатлари

1. Давлат сармоя сарфлаш фаолияти субъектларининг ҳуқуқлари барқарорлигига кафолат беради. Қонун ҳужжатлари қабул этилса-у, уларнинг қондалари сармоя сарфлаш фаолияти субъект-

ларининг ҳуқуқларини чеклаб қўядиган бўлса, шу ҳўжжатларнинг тегишли қондалари эълон қилинган пайтдан бошлаб бар йил ўтмасдан бурун қучга киритилиши мумкин эмас.

2. Давлат идоралари сармоядорларнинг ва сармоя сарфлаш фаолияти қатнашчиларининг ҳуқуқларини бузадиган ҳўжжатларини қабул этган тақдирда мазкур ҳўжжатлар қабул этилиши натижасида сармоя сарфлаш фаолиятининг субъектларига етказилган зарар, шу жумладан, олимпиа қолган фойда унга суднинг ёки ҳақамлиқнинг қарорига биноан шу орган томонидан қопланади. Мазкур давлат идорасининг маблағи етишмаган тақдирда зарар сармоядорларнинг ва сармоя сарфлаш фаолияти қатнашчиларининг ҳуқуқини буза

● Мамлакатимизнинг сиёсий ҳаётида, менинг назаримда, муҳим бурилиш нуқтаси кўзга ташланмоқда. Митингбозлик демократияси ўтмишга айланипти. Бундай демократия турли минтақаларда иқтисодийдаги, ижтимоий соҳадаги тағир ҳолатларнинг баттар кучайишига олиб келди. Биз шундай вазиятга тушиб қолдикки, демократия ўрнини сафсатабозлик, бошбошдоқлик, тартибсизлик эгаллаётган ҳолатда эди. Батъан фожиа билан тугайдиган митинглар, ўткир можаролар вазиятлар Ўзбекистонда ҳам бўлди.

Наманган шаҳрида яқинда бўй берган фожиявий ҳодиса, можаролар учун ҳали ҳам замин борлигини, улар оммавий тартибсизликка айланиб кетиши эҳтимоли мавжудлигини кўрсатди. Шундай бўлса-да, Ўзбекистонда вазиятнинг бутун мураккаблигига қарамай аҳолини барқарорлаштириш жараёни ҳар ҳолда анча муваффақиятли бор-япти. Баъзилар бунга гўёки маъмурий бўйруқбозлик тартиби қайта тугилганлигини, раҳбарликнинг қаттиқ таллар усуллари яна қўлланилаётганлигини деб қўрсатишга мойиллик билдирмоқдалар. Чунки, барқарорлаштириш жараёни демократияни қисим ҳўли билангина бўёбга чиқаришмоқда, дейишга бормоқдалар. Ушбу масалани узиш-кесил ҳал қилиб олиш учун «демократия», «борасининг ўзини қандай тушуниш керак, шунга келишиб олишимиз лозим. Хўш, демократиянинг моҳияти шахсларнинг, иқтимоий гуруҳларнинг, миллатларнинг ҳуқуқлари ва эркинлигини талаб қилувчи митингбозлик билан тугайдиган ёки ана шу ҳуқуқларни таъминлаш бўйича қўндалин, сабр-тоқат билан олиб бориладиган ишларни аниқлашдими?

Менинг фикримча, оддий бўлиб қолган тафаккур савиясида шундай бир андоза жуда тезлик билан шаклланиб, унга кўра «демократиялик» даражаси КПСС билан янгида пайдо бўлаётган сиёсий ҳаракатлар ўртасидаги қарама-қаршилик даражаси билан ўлчанадиган бўлиб қолди. Гўёки, улар ўзаро муносабатларини қанчалик ошқорлаш даражасида кўпроқ аниқлаб олсалар, демократия шунчалик юқори бўлармиди. Афсуски, бунда сиёсий мулоқот маданияти талаб қиладиган доирадан кўпгина четга чиқиб кетилмоқда. Ўрта Осиё жумҳурийлари, жумладан, «Ўзбекистон» йилига буюмчи Ўзбекистон гўёки бутун халқ поракхў, ҳозирги пайтда улар «тоталитар режимнинг сўнгги макони» эмис.

Мен ҳозирги шароитлардаги барқарорлаштириш турғунлик даражасида «барқарор» вазиятга тенглаштирилган қатъий қаршиман. Албатта тафаккур услубидаги ва ҳатто жумҳуриятда раҳбарлик қилишдаги ўхшаш «ташқи маъналар» бўлиши мумкин. Лекин бу масаланинг фақат ташқи томонига бўлиб, у Шарқда кўпгина ички тизим ишларини, жараёнларни ошқорлаш қийинлиги бўлиши мумкин. Мен ҳам умуминсоний қадриятлар ва ҳислатлар белгиси бўлган хитизамликни, оқилолликни, оқилолликни, ақл-идрокини сақлашга бўлган интилиш бизнинг мамлакатимизда кўпроқ ўрта Осиё халқларида мўжасам бўлган, деб ўйлайман. Бироқ, қўндалини урушлари, келажак учун доимий ҳавотирлик, айрим олимлар ҳисоблаётганлиги, уларда тоқатсизлик ва популизм пайсайтириб қўйишга интилиш.

ли характер ўз-ўзидан шаклланиб, қайта қуриш муқофилари, сиёсий қарама-қарши туриш тарафдорлари, вазиятни беқарорлаштиришнинг истовчи барча кучлар вақти-вақти билан одамларни, айниқса ёшларни ўзларига ағраштиришлари мумкин. Бундай ҳавф-хатар йўқ эмас. Яширмаймиз, бизда иш билан банд, уй-жой билан, тўлақонли билим олиш, одамларга ўхшаб нормал дам олиш ҳуқуқи билан таъминланган борадида ёшларнинг, асосан маҳаллий миллатга мансуб йигит-қизларнинг ачагина қисми жуда нозор қилинади. Бу эса вазиятни беқарорлаштириш учун замин яратиб, турган гап. Турғунлик йилларида иқтисодий, ижтимоий, экологик, соҳаларда йигилиб қолган қўлаб боқма муаммолар эндиликда сиёсий вазиятга ўз ифодасини топомқда.

Мазкур муаммолар кескинлигини юмшатишда жум-

этиш ажойиб самаралар бераятганлиги, меҳнат унумдорлиги оширилаётганлиги тўғрисида кўп ёзилди. Эндиликда хизмат кўрсатиш, савдо корхоналарини хусусий мулк қилиб бериш шарт-шароитлари ишлаб чиқишмоқда. Бундай корхоналар фақат ҳаво ва темир йўл транспортида, алоқада, магистрал коммунал қурилишда қолдирилди. Бошқа тармоқларда давлат мулки билан тепла-тег шарт-шароитларда акционерлик, кооператив, жамоа ва хусусий мулк иш олиб боради.

Жумҳурият раҳбарларининг томонра участкаларини қўлайтириш тўғрисидаги қарорлари вазиятни барқарорлаштиришда муайян аҳамиятга эга бўлди. Лоф эмас, айнан мана шу ўзоқни қўриб қўлини қарор жумҳуриятда озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашда кескин вазиятнинг нуқудга келиши олдин олишти ёрдам берди. Очиғи ҳозир мам-

дий ва машаққатли синовлар турибди. Улар омманинг ишонч ва обрў-эътиборини қозониш учун янада кўпроқ иш қилишлари керак.

Яқинда Президент ҳузурида Вазиirlар Маҳмадси тўзилди. Аслида эса тинч йўл билан, ортқиқа ҳис-ҳаяжонларга берилмай аввалги ҳаддан ташқари кенгайиб кетган маъмурий бўйруқбозлик маънасини қайта қуришга киришилди. Ушбу тадбир бошқарув системасини анча соддалаштирди, ортқиқа бўғинларни қисқартирди, иккунда ҳокимиятни мустақамлашди.

Жумҳуриятда демократияни қисқатирилди, деб ҳисобловчилар қўлидаги асосий далил тўғрисида, у билан боғлиқ бир вазият ҳақида тўхталиб ўтмоқчиман. Бизда митингбозлик ҳис-ҳаяжонларни анча қамайган. Дарҳақиқат, жумҳуриятдаги бутун иқтимоий-сиёсий вазият митингбозлик демократияси йўлини талланган норасий уюшмалар фаолиятининг иқтимоий базиси борган сари қисқариб бораётганлиги билан характерланади. Ўйлайманки, бу иқтимоий норозиликнинг тобора қамайиб бориши, турли иқтимоий ва миллий гуруҳлар манфаатларининг ўйғунлашуви билан баравар тарзда юз бермоқда. Митингбозлик эса ҳукумат билан халқ ўртасидаги зиддиятлар ошқорламоён бўладиган жойлардагина авжга чиқади. Бунда у ёки бу гуруҳларнинг манфаатлари наамситилган бўлади. Шу сабабли жумҳурият раҳбарияти томонидан ўзоқни қўлаб қарорлар қабул қилинаётган чоғда митингбозлик қамайиб боради. Айни пайтда одамларда муайян барқарорлик, истиқболда шарт-шароитларни яхшилашга бўлган ишонч кучаяди. Бу — қўндалин ҳолдир.

Ўзбекистон ниҳоятда мураккаб, фавқулодда иқтимоий-сиёсий вазиятга Иттифоқнинг бошқа жумҳурийлари қаторида бозор муносабатларига ўтмоқда. Боз устига, миллий, иқтимоий, маданий сиёсатдаги ўтмишда йўл қўйилган бузилишларнинг оғир юки ҳам бор. Айни пайтда Ўзбекистоннинг ўзига хос муаммолари, мураккабликлари ҳам мавжуд. Мана шундай вазиятда Президент учун, жумҳурият Компартияси, унинг раҳбари учун халқ ишончининг йўқотилиши ниҳоятда муҳимдир. Ҳозир бунга жуда катта куч-гайратлар тўғрисида эришилди турибди. Барқарорликка жумҳурият раҳбарияти ва бутун халқнинг тизим меҳнати тўғрисида эришилмоқда.

Г. ШЕРМАТОВА, фалсафа фанлари доктори, Тошкент. («Гласность» ижтимоий-сиёсий ҳафталигининг 1990 йил 20 декабрь, 28-сонидан олинди).

Ўзбекистон ниҳоятда мураккаб, фавқулодда иқтимоий-сиёсий вазиятга Иттифоқнинг бошқа жумҳурийлари қаторида бозор муносабатларига ўтмоқда. Боз устига, миллий, иқтимоий, маданий сиёсатдаги ўтмишда йўл қўйилган бузилишларнинг оғир юки ҳам бор. Айни пайтда Ўзбекистоннинг ўзига хос муаммолари, мураккабликлари ҳам мавжуд. Мана шундай вазиятда Президент учун, жумҳурият Компартияси, унинг раҳбари учун халқ ишончининг йўқотилиши ниҳоятда муҳимдир. Ҳозир бунга жуда катта куч-гайратлар тўғрисида эришилди турибди. Барқарорликка жумҳурият раҳбарияти ва бутун халқнинг тизим меҳнати тўғрисида эришилмоқда.

Г. ШЕРМАТОВА, фалсафа фанлари доктори, Тошкент. («Гласность» ижтимоий-сиёсий ҳафталигининг 1990 йил 20 декабрь, 28-сонидан олинди).

ЖИНОЯТЧИЛИК ЙЎЛИГА ТЎСИҚ ҚЎЯЙЛИК

26 декабрь куни Тошкентда Ўзбекистон ССЖ ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ходимларининг мувофиқлаштирувчи кенгаши бўлиб, Ўзбекистонда жумҳурият прокуратуралари ва судлари, Ички ишлар вазирилари ва Давлат хавфсизлиги қўмитасининг вакиллари қатнашдилар. Улар уюшган жиноятчиликка қарши кураш соҳасидаги ишларнинг аҳолини муҳофаза қилдирилди, барча погонлардаги ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларининг ҳаракатини қўлайтиришга қаратилган бир қанча амалий чора-тадбирларни ишлаб чиқдилар.

Ўзбекистон Ички ишлар вазирилари шунинг маълумотномаларида ташвиш хабарлар кун сайин кўпаймоқда, жумҳуриятда жиноий ишлар тобора кўпроқ қўзғатилмоқда. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари қўлаётган ҳамма чора-тадбирларга қарамай, жиноятчилик кучаймоқда. Мана шундай шароитда миллия ва прокуратура, халқ судлари, Давлат хавфсизлиги қўмитаси идораларининг ҳаракатларини аниқ мувофиқлаштириб туриш гўят зарурдир.

Кенгаш қатнашчилари шундай қадар мамлакат қонунчилигида «юшган жиноятчилик», «иктисодий бузувчилик» тушунчаларининг ўзини аниқ ва равшан белгилаб бериладиган норматив ҳужжатлар йўқлиги ҳақида афсусланиб гапирдилар. На-тижада оғир жиноятлар учун судларда жуда арзimas жа-зо берилмоқда.

Бундан ташқари, газанда-ларнинг гуруҳлари ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларининг оператив ходимларидан кўра анча яхшироқ қўролланган ва таъминланганлар, Милция мана шундай мушкул аҳволда эканлиги азалдан ҳаммага маълум, аммо бу соҳада ҳозирча қаддан ташқари кам силжишга эришилмоқда.

Ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларининг ходимлари орасида нопок, вилдосиз ёки мутлақо малакаси ҳодимлар ҳам учраб турганлиги назарга олинса, тобора сурбетлашиб бораётган жиноятчиларга қарши кураш нақадар қийинчилиги билан олиб борилаётганини тасав-вур этиш мумкин.

Бироқ қандай бўлмасин, жиноятчиликни енгиш мумкин, бунинг учун ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ихтиёридаги бор куч ва во-сита-ларни бирлаштириш, аҳолининг ёрдамига таяниб иш тутиш лозим. Мувофиқлаштирувчи кенгашда янра-ган асосий фикр мана шун-дан иборат бўлди.

(ЎЗАТ).

Эълон ва билдирувлар

ЎҚУВЧИЛАР ВА АКАДЕМИКЛАР,

митти электрон ҳисоб машиналари Сизларнинг имкониятларининг тенглаштирилди.

— энг мураккаб илмий ҳисоб-китоблардан тортиб то электрон ўйинларга — кўчма «Электроника МК-90»

— энг мураккаб илмий ҳисоб-китоблардан тортиб то электрон ўйинларга — кўчма «Электроника МК-90» митти компьютерининг имконият доираси ана шундай кенг!

У ҲАММАГА КЕРАК:

МАКТАБДА: — информатика асосларини ўрганишда ишлатилади ва бунда махсус компьютер синфларини таш-кил этишга ҳожат қолмайди.

ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТИДА — бевосита аудиториянинг ўзи-да графиклар, диаграммалар, турли ҳисоб-китобларни я-ка тартибда бажариш учун ишлатилади.

ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТЛАРИ ВА КОН-СТРУКТОРЛИК БЮРОЛАРИДА — мураккаб муҳандис-лик ҳисоб-китобларини, жадваллар, чизмалар ва шартли тасвирларни бир неча лаҳзада бажариш имконини беради;

МАШИНАСОЗЛИКДА — МК-90 дастури бошқари-ладиган дастгоҳларда бошқарувчи қурилма сифатида қўл-ланилади;

АВИАЦИЯДА — бевосита самолёт бортида штурман-лик курсини ётқизиш учун;

СОҒИЛНИ САҚЛАШДА — ҳисоблаш маркаларидан олисда тиббий маълумотларни шонилинч равишда қайта ишлаш учун;

ҚУРИЛИШДА — материалларнинг келиб тушиш ва сарфланиш, бажарилган ишлар, иш ҳақини қисқа фўр-сатда тезлик билан ҳисоблашни йўлга қўйишда ёрдам бе-ради;

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА — ҳайвонларнинг рисолада-гидай овқатланиш тартиби, ўғит солиш мезонларини ҳи-соблаш, ҳар хил ҳисоб-китоб ишларини олиб бориш;

УИДА — қизиларни ва мароқли компьютер ўйинлари учун фойдаланилади.

МК-90 ҳаритауносалар ва геодезистлар, иқтисодчи-лар ва кутубхоначилар учун; матиларни таҳрир қилиш учун; телефон ва пазаналик маълумотномалари сифа-тида хизмат қилади...

Митти ЭХнинг вази атиги 700 грамм бўлиб, у бата-рейкалар ва электр тармоқларидан ишлайди.

Тили — Бейсик; ахборот сизими 10 Кбайт ОЗУ бўлган алмашувчан хотира модулларида сақланади; ички хоти-раси бор; ОЗУ — 16 Кбайт, ПЗУ — 32 Кбайт; алифбе-ра қамли ахборот экранга турли масштаб ва йўналишларда чиқарилади.

Компьютер изчил ахборот алмашув каналли орқали бош-қа қурилмалар билан тўташтирилади.

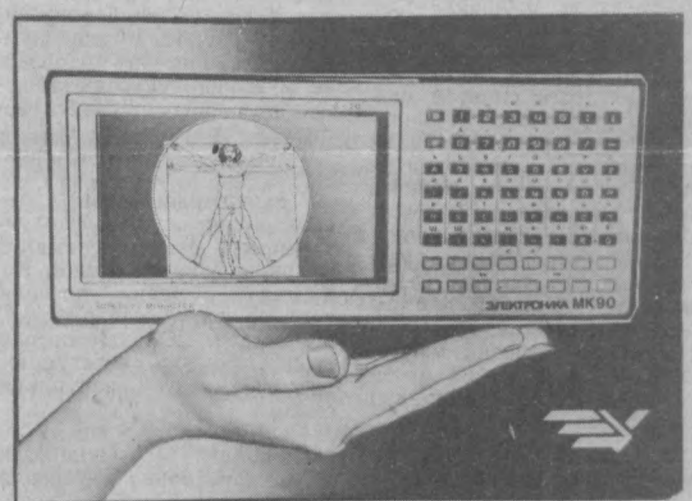
Баҳоси — 1500 сўм, пул ўтказиш йўли билан сотила-ди.

Завод қўшимча буюртмаларга биноан 40 тага яқин ҳи-соблаш ҳамда 30 та ўйин ва намоиш дастуриларини; буюртмачиларга зарур бўлган дастурий таъминот тўпла-ларини етказиб беради.

Буюртмалар қўйидаги манзилда қабул қилинади: 220600, Минск, «Электроника» заводи.

Диққат! Талаб ва ахтиёжларни ўрганиш ва қонди-риш мақсадида қизилган ташкилотлар ва корхоналар ўз-ларининг жорий ва кейинги йилдаги митти компьютерла-ри бўлган тахминий ахтиёжларини маълум қилишларини сўраймиз.

Маълумотлар олиш учун Минск шаҳридаги телефон: 78-74-41.

«БЕЛО» РЕКЛАМА ФИРМАСИ.

«Союзреклама» Бутуниттифок ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ўзбекистон реклама ишлаб чи-қариш корхонаси.

АҲОЛИ ДИҚҚАТИГА!
ИТТИФОҚ ЖАМГАРМАЛАР БАНКИ
ССЖИ Давлат банки билан келишилган ҳолда
1957 йилгача чиқарилган Давлат баъзилари облигацияларини
СОТИБ ОЛИШ МУДДАТИНИ
1990 йил 30 ДЕКАБРЬ (шу кунни охири кун)гача
ЎЗАЙТИРДИ
Жумҳурият Жамғармалар банкнинг барча муассасалари томонидан ҳеч қандай монеликсиз облигациялар бў-йича ҳақ тўланмоқда.
ССЖИ Жамғармалар банкнинг Ўзбекистон Жумҳурият бошқар-маси.

«Ўзбекконцерт»
В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ ССЖИ ХАЛҚЛАРИ ДУСТЛИГИ САРОИИДА
4, 5, 6 январь
соат 19.30 да
Катта байрам концертлари ҚАТНАШАДИЛАР!
Ўзбекистон ССЖ халқ ар-тистлари:
Ғуломжон ЕҒУВОВ,
Нурриддин ҲАМРОҚУЛОВ
Солнслар:
Ғуломжон ШАРИПОВА,
Раъно ЗОКIROVA,
«ҚИЗИҚЧИ—90» кўрғи-нинг совриндор.
Соҳиб СОИПОВ.
Чипталар соат 11.00 дан сотилади.

Ўзбекистон телевидение-и намоаси сиёсий-иқтисодий кўрсатувлар иккунда бирлаш-маси катта муҳаррири Б. Сай-далиева онаси
Мансуда САЙДАЛИЕВАНING
вафот этганлигини муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон уруш ва меҳнат ветеранлари Жумҳурият Кен-гаш намоаси Жумҳурият Кен-гаш президиумининг аъзоси, Наманган вилоят уруш ва меҳ-нат ветеранлари Кенгашининг раиси
Турсун АХМАДХУНАЕВИНING
вафот этганлигини чуқур қай-гу билан билдириб, марҳум-нинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» («Советский Узбекистан»)

Орган ЦК Компартия

Ўзбекистана и Верховного

Совета Узбекской ССР

ИНДЕКС 64583.

САНЪАТКОР ХОТИРАСИ

Ҳамза номидида Ўзбек давлат академик драма театрида ССЖИ халқ артисти, ССЖИ Давлат мукофотининг лауреати Аббор Ҳидоятов тавапудининг тўқсон йиллигига бағишланган юбилей кечаси ўтказилди. Санъаткорнинг саҳнадаги деярли бутун ҳаётини ўтган театрга унинг санъатини қадрловчи киши-лар — дўстлари, шогирдлари, истеъдоднинг мухлислари, қариндош-уруғлари ва ёр-биродарлари келишди.

Сўзга чиққан адабиёт ва санъат арбоблари Аббор Ҳидоятов Ўзбек театрининг қарор топиши ва ривожлани-шига жуда катта ҳисса қўш-ганлиги тўғрисида гапирди-лар.

Аббор Ҳидоятов инқилоб-нинг дастлабки йилларида ўн саккиз йилар йилгитли чоғ-да саҳнага келди. Уч йил давомида фуқаролар уруши фронтларида бўлиш, Қизил Армия жангчилари ҳузурида томошалар кўрсатиш, унинг иккундор шахс сифатида ка-мол топишига асос бўлди. Шундан кейин у Москва ма-ориф уйи ҳузуридаги театр студиясида бир гуруҳ ёш ўз-бек артистлари билан бирга ўқиди.

Ҳидоятлов ўқиниши тамом-лагандан кейин миллий ўз-

бек театрини ташкил этиш-да гўят фаол қатнашди. Ке-йинчалик эса Ҳамза номли давлат академик драма теа-трининг етакчи актёрига ай-ланди.

Улкан истеъдод санъат-корга Н. Гоголь, Ҳамза, Уй-ғун, К. Яшин, Н. Погодин, Г. Коцци пьесаларида хил-ма-хил мавзудаги ролларни ижро этишга имкон берди. Бироқ актёр саҳнада Шек-спир образларини яратганли-ги учун гўят зўр муваффақ-ият қозонди. А. Ҳидоятлов Ғамлет ролини ижро этган 1935 йил ва Отелло образи-ни яратган 1941 йил ўзбек театри ривожига муҳим йил-лар бўлди. У 1948 йилда «Алишер Навоий» спектак-лида ўрта аср буюк шоири

(ЎЗАТ).

БОЛАЛАР ҚУВОНЧИ

ва мутафаккирининг ажойиб ҳаётини образини яратди.

А. Ҳидоятловни саҳнада кўрган кишиларнинг хоти-рлашчи, замонини теран ҳис этиш у ижро этган образ-ларга ҳамisha хос эди. Ай-ни шунинг учун ҳам артист ижро этган ҳар бир образ ёрқин нафисетга айланар эди.

А. Ҳидоятлов умрининг охи-ригача саҳнада бўлди. Шо-гирдлар тарбиялади ва улар-нинг номлари ҳам эндиликда Ўзбек театри хазинасидан жой олиб турибди. Санъат-кор шогирдларининг кўпчи-лиги Ҳамза номли театрда ўтказилган хотира кечасида сўзга чиқди. Тошкент теа-трларининг артистлари А. Ҳидоятлов қатнашган спек-такллар парчаларидан иборат театрлаштирилган томошалар тайёрладилар.

Кечада Ўзбекистон ССЖ Президенти ҳузуридаги Ва-зиirlар Маҳмадси Раисининг ўринбосари Э. Самандаров иштирок этди.

(ЎЗАТ).

Вилоят кенгаши сессияси

Анджон, 26 декабрь. (Ў-ТАТ). Халқ депутатлари Ан-джон вилоят Кенгашининг бу ерда бўлиб ўтган сессия-сида 1990 йил режаси қан-дай бажарилаётганлиги, му-ҳожама қилинди. 1991 йилда бозор иқтисодиётига бошқу-ма-бошқуқ ўттиш шартинида

вилоятни иқтисодий ва ик-тимоий ривожлантиришнинг асосий ўлчамлари кўриб чи-қилди. Депутатлар шунинг-дек келаси йилда вилоят бюджетини барқарорлашти-риш йўллари муҳожама қилинлар ҳамда 1989 йил бюджетидан қандай фойда-

ланилгани тўғрисидаги ахбо-ротни тингладилар.

Сессияда халқ депутатла-ри вилоят Кенгашининг ра-иси, Анджон вилоят партия қўмитасининг биринчи коти-би К. Х. Холмиразов нутқ сўзлади.

Баш муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

Рўзнома муҳарририяти: Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ, С. МУҲАММАДЖОНОВ, С. Ф. МУҲИДДИНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Н. НАЖМИД-ДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, А. С. УСМОНОВ, М. ХАЙ-РУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСОВ, Э. С. ҲУЖАЕВ (масъул котиб), М. ШЕРБУТАЕВ, О. ХИКМАТОВ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

БҒУЛИМАР: Муштарийлар фирмининг ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06; партия турмуши — 33-34-69, 33-69-49, 32-53-97, 32-57-19, 32-55-70; сановат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 33-81-48, 32-53-14, 32-54-09, қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 33-07-20, 32-53-15, 32-53-70, совет қурилиш — 33-15-20, 32-57-20, 32-54-18, фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21, адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-12-56, 32-54-33, 32-55-16, ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, 32-57-22.